

УДК 336.14 : 338.432

**ДЕРЖАВНЕ БЮДЖЕТУВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО
КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ****Н.П.ЛЮБИЧ,**

аспірантка кафедри адміністративного та фінансового права
Національного університету біоресурсів і природокористування України,
м. Київ, Україна

Запропоновано напрями державної підтримки агропродовольчого сектора економіки. Досліджено особливості розвитку державного регулювання і підтримки агропродовольчого сектора в умовах ринку.

Ключові слова: агропромислове виробництво, бюджетування, державна підтримка, сільське господарство.

Агропромислове виробництво в Україні на сучасному етапі розвитку держави має ключове значення для її економіки і є основною бюджетоформуючою галуззю. Проте сьогодні склалася така ситуація, що стан агропромислового комплексу України не є чинником стабільності у суспільстві та гарантом справжньої економічної незалежності. Діючий уряд намагається рішуче реформувати сільське господарство, але як показує практика – ці намагання не досить ефективно відображаються на загальному економічному стані.

Проблемам державного регулювання агропродовольчого сектора присвячено праці українських науковців-правознавців: Н. Берлач, В.Єрмоленко, В. Курило, В. Мушенко, В. Семчик, А. Статівка, В.Уркевич та економістів: П. Гайдуцького, М. Дем'яненка, І. Демчак, С. Зорі, М. Кропивка, В. Онегіної, Б. Супіханова, Н. Фещенко, О. Шубравської.

Мета даної статті полягає у дослідженні особливостей розвитку державного регулювання агропродовольчого сектора, його підтримки в умовах розвитку ринкової економіки та розробки пропозицій по удосконаленню державного регулювання агропродовольчого сектора.

Сьогодні сільськогосподарське виробництво і в цілому агропромисловий комплекс України перебувають у центрі суспільної уваги. Сучасний аграрно-промисловий комплекс є важливим сектором економіки України. Саме в АПК найбільше нерозв'язаних економічних проблем, зокрема питання формування колективних господарств, приватизації землі, створення фермерських господарств, ціноутворення на сільськогосподарську продукцію, взаємовідносин між сферами АПК, обмеження або ліквідації дотацій з бюджету на продукцію сільськогосподарського виробництва тощо. Сьогодні країна перебуває у глибокій економічній кризі, що негативно впливає на хід реформ, особливо в АПК.

Причиною низької результативності аграрної реформи є недооцінка її здійснення, як єдиної багатоаспектної системи. Подолання дестабілізації виробництва сільського господарства можливе шляхом реформування.

Реформування економіки, проходження процесів приватизації та роздержавлення вимагає вивчення досвіду функціонування господарських структур з різними формами власності. В основному завершена приватизація майна підприємств АПК. Проте пошук ефективних шляхів реформування АПК України триває.

Важливою умовою зміцнення економічного потенціалу в Україні є створення сучасної ринкової структури виробництва.

Перед АПК України стоять великі і відповідальні завдання. Загострення суперечностей у сфері агропромислового виробництва зумовлює необхідність активізації держави щодо його регулювання з тим, щоб забезпечити, з одного боку, відповідний рівень цін, доходів та обсягів виробництва для виробників, а з іншого – охорону і правильне використання земель і водних ресурсів, а також наукове забезпечення розвитку АПК.

Головною метою державного регулювання економіки агропромислового комплексу є економічна й соціальна стабільність держави та закріплення існуючого ладу як усередині країни, так і за кордоном, адаптація його до мінливих умов буття. Від цієї головної мети опосередковується і розгалужується так зване дерево конкретних цілей, без яких не може бути досягнута і головна ціль. Ці конкретні цілі невід'ємно пов'язані з об'єктами державного регулювання економіки [1, С.59-61].

Державне регулювання сільського господарства для європейських країн явище не випадкове, оскільки ефективність агропромислового комплексу – незмінна передумова процвітання всього суспільства. В межах державного регулювання розв'язуються найрізноманітніші завдання: підтримка цін і доходів сільськогосподарських товаровиробників, цілеспрямоване формування

належних умов збуту та виробництва, ресурсозбереження, природоохоронна діяльність, соціальна підтримка виробників та інфраструктурна політика щодо сільської місцевості [6, С.140-143].

Причиною руйнування виробничого потенціалу агропромислових підприємств є сповільнення строків проведення реформ. Проте за роки аграрної реформи відбулися суттєві зміни, які призвели до утворення в агропромисловому комплексі різноманітних організаційно-правових форм господарювання.

Уряд держави повинен прислухатися до науковців та робити відповідні висновки про подальший розвиток реформи. Для забезпечення стимулювання розвитку аграрного ринку в Україні пріоритетними мають стати такі напрями:

по-перше, це створення і підтримка здорового конкурентного середовища в аграрному та продовольчому ринках;

по-друге, щорічне складання звітних і прогнозних балансів по видах продукції та застосування різних способів коригування попиту і пропозиції, їх оптимізації та збалансування, оптимальний контроль і аналіз поточного балансу надходжень та використання продукції, їх відповідності прогнозним параметрам і здійснення заходів щодо регулювання впливу на розбіжності й відхилення [5, С.120-122].

З огляду на вище сказане, вважаємо, що держава повинна реалізовувати саме ці напрями не тільки на загальнодержавному рівні, але й на рівні приватних підприємств, які мають на меті не лише отримання прибутку, а також забезпечити продовольчу безпеку України.

Однією з найбільш важливих форм державного регулювання АПК є державна підтримка, складовою якої також виступає держане бюджетування.

Державна підтримка повинна полягати в наданні агропродовольчому сектору необхідної матеріальної допомоги, а також забезпечувати сприятливі умови виробництва. Проте необхідною складовою розвитку агропромислового виробництва в Україні є і його фінансування. Але, нагадаємо, що фінансування діяльності підприємств агропромислового сектора здійснюється з урахуванням специфіки функціонування цієї галузі, яка визначається:

- сезонністю виробництва;
- тривалим періодом відтворення основних засобів;
- наявністю значного часового інтервалу між періодами здійснення витрат та отримання кінцевих результатів;
- безперервністю виробничих процесів;
- використанням у якості засобів та предметів праці живих організмів, які підпорядковані у першу чергу біологічним законам відтворення;
- залежністю результатів діяльності підприємств та відповідно джерел фінансування від впливу природно-кліматичних умов;

- необхідністю кредитного забезпечення операційної діяльності та подальшого успішного розвитку суб'єктів господарювання як наслідку впливу попередньо зазначених факторів [2, С. 43].

Бюджетування – це процес розробки, формування та планування майбутньої діяльності підприємства, який оформлюється у вигляді системи бюджетів. Впровадження бюджетування на агропромислових підприємствах повинно підтримуватися державою, тому що цей процес може викликати деякі труднощі. По-перше, це великі витрати на розробку та пристосування системи бюджетування до окремих підприємств. По-друге, необхідно врахувати появу конфліктів між спеціалістами фінансових відділів. По-третє, необхідно науково обгрунтовано організувати планування та нормування статей відповідних бюджетів, а не намагатися отримати ще більше коштів для успішної реалізації бюджетів. Бюджетування базується на забезпеченні єдиного порядку підготовки, аналізу і затвердження бюджетів [3, С. 12-13].

Серед основних проблем фінансування діяльності сільськогосподарських підприємств можна виділити:

- зменшення обсягів державної підтримки сільського господарства, що не забезпечує нормальне функціонування аграрного виробництва;

- недоступність кредитних ресурсів через високі відсоткові ставки та відсутність заставного майна для ведення не лише розширеного, а й простого відтворення;

- відсутність надійних гарантій повернення інвестицій та кредитів через збитковість підприємств.

- не врахування сезонності робіт (немає стабільного фінансування у конкретно визначені періоди року), що фактично підсилює диспаритет цін. Хоча державою в цьому напрямку здійснюються певні заходи, але вони явно недостатні і це не дає позитивного результату;

- відсутність механізму швидкого і надійного доведення державних фінансових ресурсів до аграрних підприємств (ці ресурси «прокручуються» у комерційних банках не на користь селян);

- немає глибокого та надійного контролю з боку державних структур за цільовим використанням коштів за призначенням [4, С.157].

Крім того, в сферу держрегулювання повинні потрапити організації інших галузей економіки, що забезпечують аграрно-промислове виробництво і мають додаткові витрати та підвищені ризики (банки, страхові і інвестиційні компанії). Вказане дозволить залучити інвестиції в АПК, розвивати виробництво на сучасній техніко-технологічній основі, а звідси забезпечити соціальну стабільність і продовольчу безпеку країни і окремих її регіонів.

Необхідність створення дієвого механізму держпідтримки агропродовольчого сектора витікає із значущості цього сектора для розвитку економіки і соціальної сфери країни. Важливість в забезпеченні

життєдіяльності населення і специфіка АПК не дозволяють йому на рівних брати участь в конкуренції з другими галузями економіки.

Проведене дослідження особливостей розвитку державного регулювання та підтримку агропродовольчого сектора в умовах ринкової економіки, дає підстави для висновку, що для забезпечення стимулювання розвитку аграрного ринку в Україні пріоритетними мають стати такі напрями: створення і підтримка здорового конкурентного середовища в аграрному та продовольчому ринках; щорічне складання звітних і прогнозних балансів по видах продукції та застосування різних способів коригування попиту і пропозиції, їх оптимізації та збалансування, оптимальний контроль і аналіз поточного балансу надходжень та використання продукції, їх відповідності прогнозним параметрам і здійснення заходів щодо регулювання впливу на розбіжності й відхилення. Також урядовим структурам при проведенні аграрної політики необхідно перейти від обіцянок підтримки агропромислового комплексу до вжиття реальних заходів щодо його відродження, яке повинно стати основою загальнонаціонального відродження. Ефективне впровадження інноваційних заходів дасть великий поштовх у розвитку агропромислового комплексу, адже за ним – майбутнє нашої держави.

Література

1. Бородіна О., Прокопа І. Сільський розвиток в Україні: проблеми становлення // Економіка України. – 2009. – №5. – С.59-67.
2. Гайдучий П. І. Про основні засади реформування системи державної підтримки сільського господарства та сільської території // Економіка АПК. – 2005. - №11.- С. 43-48.
3. Демчак І. М. Ситуація в аграрному секторі економіки та заходи Уряду щодо державної підтримки розвитку АПК // Економіка АПК. – 2005.- №11. – С. 12-19.
4. Притула Н. Сучасний стан та актуальні проблеми розвитку АПК // Держава та регіони. – 2009. – №3. – С.157-163.
5. Шпикуляк О. Проблеми розвитку та регулювання аграрного ринку // Економіка АПК. – 2009. – №7. – С.120-127.
6. Щекович О. Використання зарубіжного досвіду державного регулювання економіки АПК в Україні // Економіка АПК. – 2009. – №1. – С.140-146.

Государственное бюджетирование агропромышленного комплекса Украины

Любич Н.П.

Предложены направления государственной поддержки агропродовольственного сектора экономики. Исследованы особенности развития

государственной регуляции и поддержки агропродовольчего сектора в условиях рынка.

Ключевые слова: агропромышленное производство, бюджетирование, государственная поддержка, сельское хозяйство.

State budgeting of agroindustrial complex of Ukraine

Lubich N.P.

Directions of state support of agrarian food sector of economy are offered. The features of development of the state adjusting and support of agrarian food sector are explored in the conditions of market.

Keywords: agroindustrial production, byudzhetuvannya, state support, agriculture.